

1. ULUSAL ÇEVİRİ TEKNOLOJİLERİ KONGRESİ

11-13 Eylül 2023

Boğaziçi Üniversitesi

Çeviribilimi Bölümü & Bilgisayar Mühendisliği Bölümü

160.
YIL

İlk Çağrı Metni

Teknoloji, her alanda olduğu gibi, çeviri alanında da hızla gelişmektedir. 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren çeviriyi insansız bir şekilde gerçekleştirmeye yönelik yoğun bir çaba olduğu gözlenmektedir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında siyasal ve askerî motivasyonla ivme kazanan çalışmalarda çeviriyi makinelerle yaptırarak farklı dillerdeki bilgiyi anlama ihtiyacı bugün de güncelliğini korumaktadır. 1960'lı yılların başlarından itibaren ülkemizin ve Türkçenin de bu girişimlere konu olması önemli bir noktadır.

Çeviriyi otomatik, Türkçe deyişle özdevimli olarak gerçekleştirmenin yanı sıra, çevirmenlere destek olabilecek araçların geliştirilmesi de 1970'li yıllardan itibaren teknoloji uzmanlarının gündeminde yer almış ve 1990'ların ortalarından itibaren piyasaya sürülen bilgisayar destekli çeviri araçları çeviri sürecinin vazgeçilmez bileşenleri hâline gelmiştir.

Türkiye'de makine çevirisi alanındaki akademik çalışmalar 1980'li yılların başında mühendislik bölümlerinde başlamıştır. Aynı dönemlerde yeni kurulan Mütercim Tercümanlık bölümlerinde ise makine çevirisi ve bilgisayar destekli çeviri araçlarına yönelik çalışmalar yeni yüzyılın başlarında hız kazanacaktır. Günümüzde bilgisayar bilimleri ve çeviribilim alanlarında giderek artan bir ilgi gören dil ve çeviri teknolojileri konusunda disiplinlerarası çalışmaların sayısı ise çok azdır.

Kaynak bakımından görece kısıtlı sayılan Türkçe için herkese açık, kullanılabilir makine çevirisi sistemlerinin inşa edilmesi yapay zekâ, doğal dil işleme, çeviribilim, dilbilim ve bilgisayarlı dilbilim gibi alanlarda faaliyet gösteren bilim insanlarının işbirliği ile gerçekleştirilebilir ve bu işbirliği sayesinde bilgisayar destekli çeviri araçları ve benzer dil teknolojileri de geliştirilebilir. Bu bağlamda, makine çevirisi ve diğer çeviri teknolojileri konularında ülkemizde çalışmalar yürüten bilim insanlarının bir araya gelmesi, görüş alışverişinde bulunması ve çalışmalarını benzer konuları işleyen bilimsel çevrelerle paylaşması bu tür bir işbirliğinin temelini oluşturacaktır.

Birinci Ulusal Çeviri Teknolojileri Kongresi, aşağıda belirtilen konularda Türkiye'deki yükseköğretim kurumlarında, kamu kurum ve kuruluşlarında ve özel kuruluşlarda görev yapan bilim insanlarını yazılı ve sözlü çeviri teknolojileri üzerine çalışmalarını paylaşmaya çağırmaktadır. Çalışmaların kuramsal çerçeveye sahip olması, deneysel verilerin analizini içermesi, özgün ve yenilikçi yöntem ve öneriler sunması beklenmektedir. Kongre dili Türkçedir. Türkiye'de çalışan, anadili Türkçe olmayan katılımcılar için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Kongrede genel olarak yanıtını aradığımız sorular şunlardır:

- Türkiye’de çeviri teknolojileri araştırmalarının odak noktaları ne olmalıdır? Bir başka deyişle, ülkemizde ihtiyaç duyulan çeviri teknolojileri nelerdir?
- Piyasada ve eğitimde hâlihazırda kullanılan teknolojilerin etkinliğine dair elimizdeki veriler nelerdir?
- Çeviri teknolojilerinin ilerlemesi ülkemizde mütercim ve tercümanlık/çeviribilimi eğitimi veren bölümleri ya da dil eğitimini nasıl etkilemektedir?
- Çeviri teknolojilerinin kısa ve uzun vadede çevirmenlik mesleğine etkileri nelerdir?
- Çeviri teknolojileri alanında disiplinlerarası çalışmaların mevcut durumu ve bu konuya ilişkin geleceğe yönelik planlar nelerdir?

Bildiri konuları aşağıdaki başlıkları ve çeviri teknolojileri ile ilgili diğer konuları kapsayabilir:

1. Çeviri teknolojilerinin çeviri sürecine etkisi
2. Çeviri eğitiminde teknolojinin yeri
3. Çeviri teknolojilerinin ideolojik, siyasal, toplumsal, kültürel, sanatsal, hukuki ve etik yönleri
4. Bilgisayar destekli çeviri araçları
5. Bütünce/derlem araçları ve çeviri
6. Türkçe makine çevirisi sistemleri
7. İnsan-bilgisayar etkileşimi ve çeviri
8. Yapay zekâ ve çeviri
9. Çevirmenlerin gözünden çeviri teknolojileri
10. Çeviri şirketlerinin gözünden çeviri teknolojileri
11. Çeviri teknolojilerinin diğer alanlarda kullanımı
12. Çeviri ve gelecek
13. Çeviribilim kuramları ve çeviri teknolojileri ilişkisi

Kongre Yeri

Boğaziçi Üniversitesi, Güney Yerleşke, Albert Long Binası

Bildiri Özetleri

Kongre için bildiri özetleri 20 Mayıs - 18 Haziran 2023 tarihleri arasında gönderilebilecektir.

Bildiri sunumu için 20 dakika, soru-cevap faslı için 10 dakika olmak üzere her sunum için azami olarak toplam 30 dakika ayrılacaktır. Soru-cevap süresi bildiri sunumu süresine dâhil edilemez.

Bildiri özetleri 250-300 kelime arasında olmalı, ayrıca referanslar ve anahtar kelimeler (en fazla 5 kelime) sunulmalıdır. Kısa bir biyografi (yaklaşık 100 kelime) eklenmelidir. Bildiri özetleri ceviriteknolojileri@boun.edu.tr adresine gönderilmelidir.

Tam metin gönderimi için son tarih ve şablon ayrıca bildirilecektir. Tam metin olarak gönderilen bildirimler hakem sürecinden geçtikten sonra kabul edilmeleri hâlinde [Abant Çeviribilim Dergisi](#) (Abant Journal of Translation and Interpreting Studies- AJTIS) Şubat 2024 Özel Sayısında ya da ulusal bir yayınevi tarafından çıkarılacak kitapta bölüm olarak yayımlanacaktır.

Çalıştaylar (11 Eylül 2023)

Edebî Makine Çevirisi Çalıştayı

11 Eylül 2023 tarihinde Edebî Makine Çevirisi Çalıştayı düzenlenecektir. 121K221 numaralı *Edebî Makine Çevirisi Yoluyla Çevirmenlerin Üslubunu Yansıtan Çeviriler Üretme ve Yeniden Çeviriler Oluşturma* adlı TÜBİTAK ARDEB-1001 Projesi kapsamında gerçekleştirilecek olan çalıştaya ücretsiz kayıt oluşturarak katılım mümkün olacaktır. Çalıştay programı ayrıca açıklanacaktır.

Nöral Makine Çevirisi Çalıştayı

11 Eylül 2023 tarihinde Nöral Makine Çevirisi Çalıştayı düzenlenecektir. Bu çalıştay ücretlidir. Bilgisayar laboratuvarında yapılacaktır. Çalıştay detayları yakında açıklanacaktır.

Çağrılı Konuşmacılar

Işın Bengi Öner - 29 Mayıs Üniversitesi, Mütercim ve Tercümanlık

Eşref Adalı - İTÜ Bilgisayar ve Bilişim Fakültesi

Olcay Taner Yıldız - Özyeğin Üniversitesi, Bilgisayar Mühendisliği

Azer Kılıç - Bilgi Üniversitesi, Sosyoloji

Sabri Gürses - Çeviribilimci, yazar, çevirmen

Emre Şatır - İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Bilgisayar Mühendisliği

Düzenleme Kurulu

Mehmet Şahin (Düzenleme Kurulu Başkanı)

Tunga Güngör

Ena Hodzik

Sabri Gürses

Deniz Malaymar

Erdem Hürer

Zeynep Yirmibeşoğlu

Harun Dallı

Olgun Dursun

Tuğba Kuş (Bölüm sekreteri)

Bilim Kurulu

Mehmet Şahin (Bilim Kurulu Başkanı)

Tunga Güngör (Bilim Kurulu Başkanı)

Ena Hodzik

Sabri Gürses

Soyadına göre alfabetik sırayla

Ozan Çağlayan, Context.ai

İlyas Çiçekli, Hacettepe Üniversitesi, Bilgisayar Mühendisliği

Ebru Diriker, Boğaziçi Üniversitesi, Çeviribilimi

Oktay Eser, Amasya Üniversitesi, Mütercim ve Tercümanlık

Ayşe Şirin Okyayuz, Hacettepe Üniversitesi, Mütercim ve Tercümanlık

Işın Öner, 29 Mayıs Üniversitesi, Mütercim ve Tercümanlık

Cüneyd Tantuğ, İTÜ, Yapay Zeka ve Veri Mühendisliği

Olca Taner Yıldız, Özyeğin Üniversitesi, Bilgisayar Mühendisliği

İletişim

Kongre internet adresi: <https://ceviriteknolojileri.boun.edu.tr/>

Her türlü sorularınız için ceviriteknolojileri@boun.edu.tr adresine e-posta gönderebilirsiniz.

Boğaziçi Üniversitesi Çeviribilimi Bölümü Sekreterliği telefon numarası: +90 212 359 6448